

Raadsinformatiebrief

Aan de gemeenteraad

Uw kenmerk :
Uw datum :
Behandeld door : Groenink, A, Andre
Telefoonnummer : (053) 573 45 67

Zaaknummer :
Kenmerk :
Bijlagen :
Datum :

Onderwerp: Kaderbrief 2023

Geachte gemeenteraad,

Aanleiding

Naar aanleiding van onze raadsinformatiebrief van 12 mei 2022 betreffende de Kadernota 2023, heeft de agendacommissie bepaald dat de raad voor het zomerreces een kaderbrief van ons wenst.

In deze kaderbrief informeren wij u over de meerjarige autonome en wettelijke ontwikkelingen. Autonome ontwikkelingen zijn ontwikkelingen die door de gemeente niet beïnvloedbaar zijn. Daarnaast hechten wij er aan uw raad te informeren over (mogelijke) knelpunten. Knelpunten betreffen situaties waardoor het uitvoeren van het bestaande beleid of (nieuw) uit te voeren wettelijke taken, binnen de door uw raad vastgestelde kaders, beperkt wordt. Dit hoeft niet te impliceren dat er extra budget vanuit de algemene middelen beschikbaar moet worden gesteld. Deze afweging is aan het te installeren college en uw raad.

De genoemde ontwikkelingen en knelpunten in deze kaderbrief worden uitgewerkt in de Begroting 2023.

Onlangs heeft de Stuurgroep “Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling” de financiële scan “*Doorkijk bestuurlijk-financiële keuzeruimte*”, uitgevoerd door KokxDeVoogd, naar u toegestuurd en toegelicht (16 juni 2022). Deze scan bevat een waardevol instrumentarium welke betrokken zal worden bij de begroting 2023. Voor de volledigheid is de financiële scan bijgevoegd.

Inleidende toelichting

In tegenstelling tot wat u gewend bent, is de Meicirculaire 2022 betrokken bij deze kaderbrief. Dit was mogelijk omdat het proces van het samenstellen van de kader*brief* korter is dan van het samenstellen van een Kadernota.

Via een separate brief bent u over de resultaten van de Meicirculaire 2022 geïnformeerd. De reden voor het betrekken van de Meicirculaire bij deze kaderbrief is dat het financiële beeld op basis van deze Meicirculaire, in positieve zin, substantieel verandert.

Voor een deel is dit te danken aan de herverdeeleffecten in het gemeentefonds, welke zijn ontstaan door wijzigingen in het verdeelmodel. Dit impliceert dat de gemeente Haaksbergen in het verleden te weinig middelen heeft ontvangen om haar taken uit te

Gemeentehuis Haaksbergen

Postbus 102 7480 AC, Blankenburgerstraat 28 7481 EB Haaksbergen, Tel: (053) 573 45 67, Fax: (053) 572 80 75

www.haaksbergen.nl gemeente@haaksbergen.nl

Kijk voor openingstijden en het maken van een afspraak op www.haaksbergen.nl

IBAN NL56 BNGH 028.50.03.194

kunnen voeren. Deze middelen kunnen de gemeente helpen de basis verder op orde te brengen.

Daarbij dient te worden opgemerkt dat onzeker is hoe de economie op de langere termijn zich ontwikkelt en hoe de investeringen van het Rijk hier zich op langere termijn toe verhouden. In het kader van de “trap-op trap-af” systematiek kan het dan ook snel “trap-af” gaan.

Wij bevinden ons in onzekere tijden. De coronapandemie is nog niet voorbij en kan ieder moment weer verhevigen. We vangen vluchtelingen op uit Oekraïne, vanwege de oorlog die daar blijft voortduren. De energieprijzen zijn gestegen en mede daardoor is de inflatie erg hoog. Dit heeft impact op onze gemeente en haar inwoners. Daarnaast krijgen gemeenten er verschillende taken bij, zoals onder andere het mede invulling geven aan de uitvoering van het stikstofbeleid, realiseren van doelstellingen ten aanzien van duurzaamheid en de implementatie van de Omgevingswet. Ook hebben wij een opgave ten aanzien van woningbouw.

In deze onzekere tijd is het belangrijk onze maatschappelijke opgaven te kunnen blijven realiseren en faciliteren. Dat begint bij het op orde brengen van de basis en het doen van investeringen in de uitvoering van taken voor onze inwoners; het goed organiseren van onze dienstverlening naar onze inwoners en voldoende in staat zijn om maatschappelijke (wettelijke) taken uit te voeren die ertoe doen, naast onze reguliere diensten en producten voor onze inwoners. Om een volgende stap te kunnen zetten in het op orde brengen van onze basis, zijn investeringen nodig.

Met deze kaderbrief maken wij inzichtelijk welke financiële beweegruimte, met inachtneming van autonome en wettelijke ontwikkelingen en huidige knelpunten, er is. De verschillende maatschappelijke onzekerheden maken het echter lastig een goed meerjarig financieel beeld te geven. Voor een aantal onderwerpen zijn op dit moment niet alle gegevens bekend en deze behoeven een nadere uitwerking. De financiële vertaling hiervan wordt betrokken bij de Begroting 2023. Keuzes over investeringen en welke voorzieningen passend zijn voor Haaksbergen laten wij aan uw raad en het te installeren college

Hierna volgt het financieel totaaloverzicht van de autonome ontwikkelingen. Waarbij per post een toelichting wordt gegeven. Ook wordt stilgestaan bij geconstateerde knelpunten en worden een aantal aandachtspunten benoemd.

Financiële tabel kaderbrief 2023

- = nadeel

+ = voordeel

(Bedragen x € 1.000)

	2023	2024	2025	2026
A Saldo				
Saldo eindejaarsrapportage 2021	162	-454	-253	PM
Structureel effect 1e BERAP 2022	-381	-438	-511	PM
Saldo 1e BERAP 2022	-219	-892	-764	-634
B Autonome ontwikkelingen				
1 Prijsstijging				
Indexaties contractueel	-926	-1.396	-2.146	-2.904
Indexatie subsidie Wijkkracht	-76	-115	-155	-187
Indexatie subsidies overig	-48	-72	-98	-118
Indexatie prijsgevoelige werkbudgetten excl. Fysiek	-344	-521	-702	-849
Stijging energiekosten	-26	-26	-26	-26
Subtotaal prijsstijging	-1.420	-2.130	-3.126	-4.084
2 Kapitaallasten				
Kapitaallasten herijking bestaande investeringen	92	-3	13	20
Stelpost vervangingsinvesteringen	-50	-100	-150	-200
Subtotaal kapitaallasten	42	-103	-137	-180
3 Overig autonoom				
Extra kosten verbonden partijen	-133	-133	-133	-133
Verlofsparen	-50	-50	-50	-50
Extra baten burgerzaken	0	50	50	50
Overige diverse posten	-40	-40	-40	-40
Subtotaal overig	-223	-173	-173	-173
Totaal autonoom	-1.601	-2.406	-3.436	-4.437
C Algemene middelen				
Maartbrief 2022	1.510	2.840	3.625	1.623
Mutatie meicirculaire 2022 tov maartbrief 2022	2.824	3.462	4.535	3.131
Totaal algemene middelen	4.334	6.302	8.160	4.754
Gewijzigd saldo [A+B+C]	2.514	3.004	3.960	-317

A Saldo

Uitgangspunt is het structurele saldo van de Eerste bestuursrapportage 2022, welke is opgebouwd uit het structurele saldo van de Eindejaarsrapportage 2021 (uitgangspunt financiële scan KokxDeVoogd) en het structurele effect uit de Eerste bestuursrapportage 2022, welke onlangs door de raad is vastgesteld.

B Autonome ontwikkelingen

B1 Prijsstijging

Indexaties

Hieronder zijn de indexatiepercentages opgenomen voor uitgaven uit hoofde van contractuele verplichtingen, uitgaven op basis van afspraken in GR-verband, en uitgaven waaraan afspraken met verbonden partijen ten grondslag liggen. Zoals in de inleidende toelichting al is opgemerkt, is de inflatie erg hoog. Huidige activiteiten kunnen door gesubsidieerde instellingen alleen gecontinueerd worden als hun subsidie geïndexeerd wordt. Dit dient betrokken te worden bij de voorzieningendiscussie.

	2023			2024	2025	2026	Bron
	Aanp. 2022	2023	Totaal				
CAO loon	0,30%	3,60%	3,90%	3,60%	4,10%	3,60%	CAO
Jeugd en Wmo	2,26%	3,45%	5,71%	3,45%	3,45%	3,45%	NZA
HO Zorg algemeen	0,55%	3,72%	4,27%	3,72%	3,72%	3,72%	NZA
Contracten	2,60%	2,30%	4,90%	2,40%	2,40%	1,90%	CEP-IMOC
GR/verbonden partijen	0,00%	4,40%	4,40%	4,40%	4,40%	4,40%	Gemiddeld GR begrotingen
Subsidies	2,60%	2,30%	4,90%	2,40%	2,40%	1,90%	CEP-IMOC

Volume ontwikkeling Wmo en Jeugd	2%
----------------------------------	----

Stijging energiekosten

Vanwege het stoppen van de levering van Russisch gas, moeten wij een nieuw contract afsluiten. Dit gaan we in regionaal verband doen. De verwachte meerkosten op jaarbasis zijn op basis van de huidige gegevens structureel € 26.000.

B2 Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn geactualiseerd. Daarnaast is rekening gehouden met de in de toekomst noodzakelijke vervanging van bestaande activa.

B3 Overig autonoom

Extra kosten verbonden partijen

Een aantal verbonden partijen heeft in haar begroting aangegeven dat zij, naast de indexatie, extra middelen nodig heeft. Deze begrotingen zijn voor zienswijzen naar de gemeenteraden gestuurd. Het gaat om de volgende verbonden partijen:

GBTwente	€ 36.000 (structureel) ¹
Gr samen Twente	€ 97.000 (structureel)

¹ Vast bedrag voor indexatie.

Extra baten burgerzaken

Een aantal jaren terug is de termijn, waarna een paspoort moet worden verlengd, opgeschoven van 5 naar 10 jaar. Dat betekende een aantal jaren minder inkomsten. Vanaf 2024 moeten weer paspoorten verlengd worden, waarvan de “extra” 5 jaar is verlopen. Dit levert een verwachte extra bate op van structureel € 50.000.

C Algemene middelen

Naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen heeft het Rijk de zogenaamde maartbrief verstuurd. Hierin wordt een “voorschot” genomen op de Meicirculaire 2022. Deze maartbrief is ook als uitgangspunt genomen in de financiële scan van KokxDeVoogd. Echter, onlangs is de Meicirculaire 2022 gepubliceerd. De mutaties in de Meicirculaire, ten opzichte van de maartbrief, zijn fors. Daarom zijn deze mutaties meegenomen in deze kaderbrief. Voor de toelichting op de mutaties in de Meicirculaire, ontvangt u zoals gebruikelijk, een aparte raadsinformatiebrief.

Knelpunten

Hierna worden een aantal knelpunten genoemd. De financiële vertaling hiervan wordt betrokken bij de begroting 2023.

Opstellen omgevingsvisie

In 2023 is het voornemen te starten met het proces om te komen tot een omgevingsvisie in het kader van de Omgevingswet. Het hebben van een omgevingsvisie is per 1 januari 2024 verplicht. Het proces om te komen tot een omgevingsvisie inclusief een participatietraject vraagt veel tijd, externe expertise en inzet.

Basis op orde

In het kader van het programma ‘Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling’ werken we aan de basis op orde om het vertrouwen van en de verbinding met de samenleving te vergroten en versterken. De afgelopen twee jaren zijn daarvoor stappen gezet, maar we zijn er nog niet. Daarom moeten verdere stappen gezet worden om de basis op orde te krijgen. Een aantal van deze stappen worden hierna benoemd:

- Continuering Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling
Om de uitvoering van de projecten onder het meerjarig programma ‘Haaksbergen Ster(ker) in Ontwikkeling’ te kunnen continueren en daarmee het programmadoel te realiseren, is het van belang structurele capaciteit beschikbaar te hebben.
- IBT archief
Het domein archief dient in het kader van het IBT (verder) geoptimaliseerd te worden om te voorkomen dat de IBT-score niet van oranje naar rood gaat.
- Opleidingsbudget
Vanwege krapte op de arbeidsmarkt, is het lastig geschikte, ervaren medewerkers aan te trekken. Daarom kijken we steeds vaker naar starters die over de juiste competenties beschikken, maar nog wel enige extra (vak)opleiding nodig hebben om hun functie volledig uit te kunnen voeren. Dit knelpunt is bij de Eerste bestuursrapportage 2022 incidenteel betrokken, het is echter een structureel probleem.

- Uitvoeren omgevingswet
De implementatie van de Omgevingswet gaat veel tijd van medewerkers vragen. Met name voor de bodemtaken die overkomen van de provincie, het voldoen aan strengere kwaliteitscriteria en de dienstverlening bij de omgevingsvergunningen. De gevolgen zijn op dit moment niet exact in te schatten.
- Plattelandsontwikkeling
In de raadsinformatiebrief van 15 februari 2022 is gereageerd op de motie Lokale uitvoering Agrarisch plan. Daarbij is aangegeven dat het structureel benodigde budget € 93.000 is. Dit zal worden betrokken bij de begroting 2023.
- Extra inzet veiligheid en handhaving
Boa's verrichten belangrijk werk en zijn in de afgelopen jaren steeds meer taken gaan uitvoeren. Daarom is er versterking van capaciteit nodig. Het Rijk heeft in de Meicirculaire 2022 hiervoor structureel extra middelen toegekend.
- Adviseur inwonerbetrokkenheid
Afhankelijk van de ervaringen met het participatiebeleid en de wijze waarop de adviseur inwonerbetrokkenheid invulling geeft aan participatie, is structurele inzet van deze functionaris nodig om de verbinding tussen beleid en samenleving in stand te houden.
- Versterken informatiemanagement (IM)
Afhankelijk van de uitkomsten van het IM-onderzoek en de keuzes die bestuur en politiek op basis daarvan maken, moeten investeringen worden gedaan. Dat investeringen moeten worden gedaan is evident. Afhankelijk van het gekozen scenario evenals de resultaten van het IM-onderzoek kan inzicht worden gegeven in de benodigde investeringen.
- Actualisatie beleidsnota's/verordeningen
Verschillende nota's en verordeningen dienen te worden geactualiseerd. Mede afhankelijk van het gekozen tijdsplan zal bekeken moeten worden op welke wijze hieraan uitvoering kan worden gegeven binnen de beschikbare capaciteit.
- Overige maatregelen basis op orde
Voorgaande knelpunten, als onderdeel van de basis op orde, zijn op dit moment concreet te benoemen, maar zijn niet volledig. Aanvullende knelpunten om de basis op orde te brengen zullen worden betrokken bij de Begroting 2023.

Integraal huisvestingsplan (IHP)

In het IHP worden strategische keuzes en wettelijke kaders in kaart gebracht in het kader van de onderwijshuisvesting. In het plan is ook een financiële paragraaf opgenomen. Op basis van het IHP kan een integrale afweging worden gemaakt over mogelijke dan wel noodzakelijke onderwijshuisvesting. Het betreft hier de huisvesting van alle schoolgebouwen, dus zowel van het basis- als van het voorgezet onderwijs. Aan het IHP wordt momenteel gewerkt en de verwachting is dat dit plan in de raadsvergadering van september wordt besproken en vastgesteld.

Doelstelling IHP

1. In beeld brengen opgave onderwijshuisvesting Haaksbergen
2. Behoeftes aan meerjarenperspectief onderwijshuisvesting:
 - Huisvestingsagenda 2023 – 2026

- Doorkijk 2027 en verder
3. Handvat en kader voor toekomstgericht en duurzaam huisvestingsbeleid
Haaksbergen

Een financiële doorrekening is op dit moment niet te maken. Rekening moet worden gehouden met aanzienlijke investeringen in de komende jaren.

Kostenstijging nieuwbouw het Palet

In het meerjarenperspectief is met de hiermee gemoeide investering rekening gehouden. Gezien de huidige gespannen bouwmarkt en de stijging van de bouw- en materiaalkosten, moet rekening worden gehouden met een bijstelling van het geraamde bedrag.

Kostenstijging lopende investeringskredieten

Kostenstijgingen hebben ook effect op lopende investeringskredieten. Voor de Begroting 2023 worden deze kredieten herijkt.

Energie-armoede en energietransitie

Al geruime tijd blijven de energieprijzen stijgen. Dit leidt met name bij huishoudens met een laag inkomen tot financiële problemen. Gemeenten hebben hiervoor incidenteel middelen ontvangen voor 2022. Op dit moment is lastig in te schatten in hoeverre dit een structureel probleem wordt.

Nieuw contract SWB

Op dit moment wordt een nieuwe contract met de SWB voorbereid. De nieuwe prijzen zijn op dit moment nog niet bekend.

Knelpunten partners in de gemeente

De MBS, Stichting Groot Scholtenhagen en de Coöperatie De Kappen hebben aangegeven extra middelen nodig te hebben om hun activiteiten te kunnen continueren. Dit zal betrokken worden bij de begroting en de voorzieningendiscussie.

Aandachtspunten

In deze kaderbrief willen wij uw raad graag informeren over een aantal aandachtspunten.

Invulling taakstelling voorzieningendiscussie

Bij de Begroting 2022 is een taakstelling opgenomen in het kader van de voorzieningendiscussie, oplopend van € 200.000 in 2023 en 2024 naar € 400.000 structureel vanaf 2025. Het is aan de raad om invulling aan deze taakstelling te geven.

Behoedzaamheidsstelpost

Het Rijk hanteert voor mutaties in het accres van het gemeentefonds de “trap-op-trap-af-systematiek”. Indien in de gemeentebegroting geen financiële ruimte wordt opgenomen, betekent een verlaging van het accres een onmiddellijk noodzakelijk ingrijpen in het beleid van de gemeente. Om dit effect te dempen wordt ambtelijk geadviseerd om een financiële buffer in de begroting op te nemen in de vorm van een behoedzaamheidsstelpost. Met deze maatregel wordt de continuïteit van staand beleid gewaarborgd. Ook vanuit landelijke instanties wordt juist nu, gelet op het forste “trap-op” effect, geadviseerd een behoedzaamheidsstelpost op te nemen.

Storting algemene reserve

In het herstelplan is de doelstelling opgenomen een minimale algemene reserve van € 3.000.000 te hebben. Daartoe is in de begroting een structurele storting in de algemene reserve opgenomen van € 1.000.000. De Jaarstukken 2021 laten zien dat de algemene reserve is gegroeid naar € 6.100.000.

De nota weerstandsvermogen en risicobeheersing en de nota reserves en voorzieningen moeten worden geactualiseerd, zoals ook de accountant heeft geadviseerd en uw raad heeft aangegeven. Op basis van de aangepaste nota's kan de benodigde algemene reserve, en de nog benodigde storting hierin, worden bepaald.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders

dr. R. Toet
secretaris

mr. drs. R.G. Welten
burgemeester

Bijlage

“Doorkijk bestuurlijk-financiële keuzeruimte” (KokxDeVoogd)